

ELEKTRONICZNA PLATFORMA USŁUG ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

KATARZYNA KARDASZ, KAROLINA ZAPOLSKA

University of Białystok, Faculty of Law, Poland

Abstract in original language

Celem niniejszej publikacji jest przedstawienie Elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej (ePUAP). W pracy mamy zamiar przedstawić, w jaki sposób ten spójny program działań pozwala na skrócenie czasu i obniżenie kosztów udostępniania zasobów informacyjnych administracji publicznej.

Key words in original language

Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej (ePUAP), administracja publiczna, informacja.

Abstract

The purpose of this article is to present the Electronic Platform of Public Administration Services (ePUAP). In our paper we're going to present how this systematic action program allows to reduce time and lower the costs of sharing information resources of public administration.

Key words

Electronic Platform of Public Administration Services (ePUAP), public administration, information.

1. GENEZA POWSTANIA ELEKTRONICZNEJ PLATFORMY USŁUG ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

E – administracja to wykorzystywanie przez administrację publiczną możliwości jakie niosą za sobą technologie informatyczne i komunikacyjne w celu udoskonalenia i poprawienia jej działań. Dynamiczne wdrażanie innowacyjnych technologii informatycznych w administracji publicznej niesie za sobą konieczność modyfikacji jej budowy i reorganizacji funkcjonowania.¹ Jurydyzacja zagadnień informacyjnych jest istotnym elementem unormowania i uporządkowania relacji społecznych związanych z rozpowszechnianiem, przekazywaniem i przetwarzaniem informacji oraz adaptacją do nowych warunków rzeczywistości.²

¹ A. Monarcha–Matlak Aleksandra, Obowiązki administracji w komunikacji elektronicznej, Oficyna 2008, LEX nr 87951

² C. Martysz, G. Szpor, K. Wojsyk, Ustawa o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne. Komentarz, ABC 2007, LEX.

Podstawę uprawnienia do „pozyskiwania i rozpowszechniania informacji” oraz „prawa do uzyskiwania informacji od władz publicznych oraz osób pełniących funkcje publiczne” stanowią art. 54 i art. 61 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.³ Zgodnie z art.61 ust. 2 prawo do uzyskiwania informacji obejmuje dostęp do dokumentów oraz wstęp na posiedzenia kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów. W ramach tej prerogatyw znajduje się również uprawnienie do pozyskiwania informacji o działalności organów samorządu gospodarczego i zawodowego oraz innych osób i jednostek organizacyjnych w zakresie, w jakim wykonują one zadania władzy publicznej i gospodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa.

Proces wprowadzanie w życie koncepcji społeczeństwa informacyjnego w Polsce zapoczątkowała Uchwała Sejmu z 14 lipca 2000 r. w sprawie budowania podstaw społeczeństwa informacyjnego w Polsce.⁴ Na jej podstawie Sejm zobowiązał Radę Ministrów do podjęcia działań sprzyjających rozwojowi społeczeństwa informacyjnego. Kolejnym krokiem stało się przyjęcie przez rząd w 2000 r. dokumentu programowego pt. „Cele i kierunki rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce” i w następnym roku strategii „e – Polska – Plan działań na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce na lata 2001-2006”, opracowanej przez Ministerstwo Gospodarki.

Podstawowe zasady i podstawy idei elektronicznej administracji publicznej zostały określone pod koniec 2002 roku w strategii „Wrota Polski”. Wrota Polski, jako zintegrowany system informatyczny, za swój podstawowy cel obrały „zwiększenie o 10 procent rzeczywistej, a o 40 procent – potencjalnej efektywności administracji publicznej, związanej ze świadczeniem usług publicznych oraz z realizacją innych zadań publicznych przy jednoczesnym polepszeniu przejrzystości pracy administracji (tzn. obiektywnego i bieżącego wglądu w jej funkcjonowanie) i elastyczności (tzn. zdolności szybkiego dostosowania funkcjonowania do zmian prawa i potrzeb obywateli)”.⁵ Wraz z upływem czasu idea ta została zmieniona w koherentny zespół działań, dążący do wprowadzenia w życie założeń elektronicznej administracji publicznej. W 2005 r. wystosowano projekt Elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej i zdecydowano się na jego finansowanie w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw” (w skrócie SPO-WKP).

³ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483).

⁴ M.P. 2000 nr 22 poz. 448.

⁵ Wrota. Wstępna koncepcja projektu. Komitet Badań Naukowych, 2002 r., źródło: http://www.epractice.eu/files/media/media_336.pdf, z dnia 10 kwietnia 2011 r., s. 6.

Konkretyzacją konstytucyjnego prawa i powyższej koncepcji stała się ustawa z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. Nr 64, poz. 565). Ustawa o informatyzacji, mimo stosunkowo krótkiego czasu obowiązywania była nowelizowana już trzykrotnie – ustawą z dnia 16 grudnia 2005 r. o zmianie ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2006 r. Nr 12, poz. 65), na mocy której zmieniono art. 17, 53, 56 i 63, następnie ustawą z dnia 10 marca 2006 r. o zmianie ustawy o wydawaniu Monitora Sądowego i Gospodarczego oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 73, poz. 501), która zmodyfikowała art. 42 pkt. 1, 4 i 7 oraz ustawą z dnia 12 lutego 2010 roku o zmianie ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2010 nr 40 poz. 230).

We wspomnianej ustawie, w odniesieniu do poruszanej tematyki, najistotniejszy jest art. 19a, który stanowi, iż osobą właściwą do zapewnienia funkcjonowania ePUAP jest Minister właściwy do spraw Informatyzacji. W dalszej części tego przepisu czytamy, iż Minister właściwy ds. Informatyzacji pełni funkcję administratora danych użytkowników ePUAP (w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych).⁶ Dodatkowo Minister był zobowiązany do określenia w drodze rozporządzenia, zakresu i warunków korzystania z ePUAP.⁷ Obowiązek ten winien był wypełnić z uwzględnieniem roli ePUAP w procesie realizacji zadań publicznych drogą elektroniczną oraz zasad przetwarzania i ochrony danych osobowych. Rozporządzenie określiło m.in. sposób zakładania konta na ePUAP oraz prowadzenia katalogu usług na ePUAP a także warunki wymiany informacji między ePUAP a innymi systemami teleinformatycznymi.

Kolejnym ważnym zagadnieniem, uregulowanym w Ustawie, jest sposób ustanawiania Planów Informatyzacji Państwa, będących środkiem harmonizacji informatyzacji działalności podmiotów publicznych, w ramach wykonywania przez nie zadań publicznych. Organem upoważnionym do wydawania Planów, w drodze rozporządzenia, jest Rada Ministrów, działająca na wniosek Ministra właściwego ds. informatyzacji.⁸ Opinie w sprawie projektów Planów wydaje Rada Informatyzacji (działająca przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji). Dotychczas zostały

⁶ Dz. U. 1997 nr 133 poz. 883.

⁷ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 kwietnia 2011 r. w sprawie zakresu warunków korzystania z elektronicznej platformy usług administracji publicznej (Dz. U. 2011 nr 93 poz. 546).

⁸ Metodę i zasady ustanawiania planu określa Ustawa z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. 2005 nr 64 poz. 565).

ustanowione dwa plany: na lata 2006⁹ i 2007 – 2010¹⁰, które wśród podstawowych celów wymieniają m.in.:

- aktualizację systemów teleinformatycznych,
- zapewnienie ujednoczenia i jednolitości procesu informatyzacji administracji publicznej,
- wspieranie rozwoju nauki i badań w zakresie technologii informacyjnych
- zapewnienie bezpieczeństwa i harmonii systemów teleinformatycznych, przeznaczonych do realizacji zadań publicznych,
- ewolucja społeczeństwa informacyjnego poprzez zwiększenie poziomu wiedzy obywateli o możliwościach jakie niesie za sobą e – administracja oraz przez wzrost poziomu zaufania społecznego do e – usług,
- przygotowanie gruntu do współpracy w zakresie informatyzacji w ujęciu międzynarodowym.

Plan Informatyzacji Państwa (PIP) obejmuje ponadto wykaz zadań publicznych realizowanych za pomocą drogi elektronicznej oraz precyzuje podstawy rozwoju systemów teleinformatycznych. W PIP zdecydowano, iż projekt ePUAP zostanie zrealizowany w dwóch etapach, w ramach których wyodrębniono ePUAP obejmujący lata 2006-2008 oraz projekt ePUAP2, wdrażany w latach 2008-2013.

2. CELE, FUNKCJE I REALIZACJA EPUAP

W myśl Ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne ePUAP to system teleinformatyczny za pomocą którego organy administracji publicznej udostępniają usługi przez pojedynczy punkt dostępowy umieszczony na odpowiedniej stronie w Internecie. Podstawowym założeniem projektu ePUAP jest zintegrowanie wszystkich rejestrów publicznych w ramach jednej platformy, której zadaniem byłoby wspieranie większości oferowanych przez organy publiczne tzw. e – usług. E – usługi to świadczone drogą elektroniczną usługi publiczne, przez które należy rozumieć „usługi świadczone przez organy administracji publicznej na rzecz obywateli oraz organizacji, a także inne formy komunikacji pomiędzy organami administracji publicznej a obywatelami i organizacjami, służące

⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 2006 r. w sprawie Planu Informatyzacji Państwa na rok 2006 (Dz. U. 2006 nr 147 poz. 1064).

¹⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 marca 2007 r. w sprawie Planu Informatyzacji Państwa na lata 2007-2010 (Dz. U. 2007 nr 61 poz. 415).

realizacji zadań administracji publicznej lub wywiązywaniu się obywateli i organizacji z obowiązków wobec państwa”¹¹. Prawo UE uważa je za rodzaj usługi społeczeństwa informacyjnego, której definicja znajduje się w art. 1 pkt. 2 Dyrektywy 98/34/WE zmienionej Dyrektywą 98/48/WE. Zgodnie z tym przepisem, pod tym pojęciem kryje się usługa wykonywana za wynagrodzeniem (ma więc charakter odpłatny), świadczona na odległość drogą elektroniczną (czyli przy wykorzystaniu elektronicznego przetwarzania i gromadzenia danych), na indywidualne zamówienie odbiorcy usługi.¹²

Poprzez wprowadzenie ePUAP dąży się do opracowania i wprowadzenia kompletnej oraz całkowicie bezpiecznej elektronicznej platformy umożliwiającej rozpowszechnianie usług publicznych przez administrację publiczną dla społeczeństwa (zwłaszcza przedsiębiorstw i obywateli). Rola ePUAP zasadniczo sprowadza się do realizacji trzech zadań, po pierwsze stanowienia wspólnej infrastruktury ułatwiającej udostępnienie i świadczenie usług publicznych drogą elektroniczną. Następnie zgromadzenie w jednym miejscu wszystkich niezbędnych wzorów dokumentów i formularzy udostępnianych przez instytucje publiczne. Ponadto misją platformy jest wspomaganie budowania oraz istnienia ram i instrumentów interoperacyjności.

Wachlarz oferowanych w ramach ePUAP usług jest w ścisłej mierze uzależniony od współpracy organów administracji publicznej. W literaturze podkreśla się iż budowa i założenia ePUAP w naturalny sposób w doprowadzą do współpracy organów w wyniku swoistej centralizacji usług.¹³ Usługi dostępne w ramach ePUAP można podzielić przede wszystkim na:

- usługi komunikacyjne m.in. elektroniczna skrzynka podawcza (umożliwiająca wymianę elektronicznych pism o znaczeniu urzędowym wraz z mechanizmem poświadczanego odbioru) itd.,
- usługi koordynacyjne – które wykorzystuje się przy tworzeniu i następnie udostępnianiu złożonych usług,
- usługi bezpieczeństwa (stanowiące integralną część pozostałych usług) do których należą m.in. mechanizmy identyfikujące i

¹¹ M. Luterek, *Wrota Polski -wrota do urzędu?*, Przegląd Biblioteczny 2005 nr 2, s.201-203.

¹² I. Wróbel, *Pojęcie usługi społeczeństwa informacyjnego w prawie wspólnotowym*, e-biuletyn 4/2007, s. 3.

¹³ T. Filipowicz, *Usługi administracji samorządowej dla obywateli przez Internet w kontekście nowelizacji ustawy o informatyzacji, Kodeksu postępowania administracyjnego, oraz ustawy o podpisie elektronicznym – demokracja na poziomie lokalnym*, 2009, s. 6.

uwierzytelniające użytkowników, serwisy autoryzacji, a także serwisy obsługujące podpis cyfrowy,

- usługi front – end (usługi przetwarzania/gromadzenia dokumentów)
- umożliwiają one m.in. dostęp do wszystkich dokumentów zgromadzonych na ePUAP, gromadzenie

i zarządzania zasobami dokumentów oraz tworzenie, edycję, wizualizację, podpisywanie elektronicznych dokumentów itd.,

- usługi wsparcia płatności¹⁴.

Dodatkowo na stronie poświęconej ePUAP obywatele i przedsiębiorcy mają udostępniony katalog usług, który umożliwia odnalezienie potrzebnej usługi zarówno na platformie jak i poza nią. Przykładowo w ramach ePUAP obywatel może uzyskać m.in. wpis do Ewidencji Działalności Gospodarczej (od 1 lipca zastąpionej przez CEIDG), wydanie zaświadczenia o niezaleganiu w opłacaniu składek oraz zaświadczenia o zgłoszeniu do ubezpieczenia zdrowotnego, a także złożyć wnioski o dane pojazdu czy o dane kierowcy itd.

Warto zaznaczyć iż ustawa z dnia 12 lutego 2010 roku o zmianie ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne oraz niektórych innych ustaw¹⁵ z dniem 17 czerwca 2010 zobowiązuje każdy podmiot świadczący usługi publiczne do dopuszczenia możliwości wnoszenia przez interesantów ich wniosków w formie dokumentów elektronicznych przy wykorzystaniu elektronicznej skrzynki podawczej podmiotu realizującego zadania publiczne, założonej i wyposażonej w zestandaryzowane formularze elektroniczne na ePUAP zgodnie z Centralnym Repozytorium Wzorów Dokumentów (funkcjonującego przy MSWiA).¹⁶ Postanowienie to zdecydowanie przyczyni się do zwiększenia wykorzystania ePUAP.

Chcąc zapewnić skuteczne świadczenie usług przez organy administracji publicznej w ramach ePUAP udostępniono szereg funkcji wśród których można wymienić m.in.: uprawnienie do tworzenia i obsługi dokumentów elektronicznych, możliwość przesyłania dokumentów elektronicznych czy też wymianę danych między ePUAP a innymi systemami teleinformatycznymi. Nowością jest wprowadzenie i potwierdzanie profilu zaufanego ePUAP.

¹⁴ Źródło: <http://eadministracja.pl/forum-kobiet/projekt-epuap>, z dnia 10 kwietnia 2011 r.

¹⁵ Dz. U. 2010 nr 40 poz. 230.

¹⁶ Powstało na mocy Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 listopada 2006 r. w sprawie sporządzania i doręczania pism w formie dokumentów elektronicznych (Dz. U. 2006 nr 227 poz. 1664).

Należy zaznaczyć, iż dane przetwarzane za pomocą ePUAP pozostają własnością podmiotów je udostępniających. Tym samym ePUAP nie ponosi odpowiedzialności za jakość, zupełność oraz prawdziwość zamieszczonych na platformie danych.¹⁷ Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji jako administrator danych ePUAP jest zobowiązany do zapewnienia ich bezpieczeństwa podczas przetwarzania i przechowywania na platformie. Zapewniona jest poufność i integralność udostępnianych informacji. Podmioty korzystające z usług ePUAP mają zagwarantowane prawo wglądu i kontroli własnych danych a także prawo żądania ich aktualizacji.¹⁸ W ramach ePUAP dane osobowe są udostępniane jedynie dla celów związanych z realizacją usług administracji publicznej. Dostęp do informacji zamieszczonych na platformie jest umożliwiony wyłącznie ich właścicielowi oraz upoważnionym przez niego podmiotom.¹⁹

3. KORZYŚCI WYNIKAJĄCE Z FUNKCJONOWANIA EPUAP

Wprowadzenie ePUAP niesie za sobą wiele wymiernych korzyści. Zdecydowanie wśród jego zalet należy wymienić umożliwienie organom administracji publicznej warunków pozwalających na udostępnianie usług publicznych obywatelom a w konsekwencji skuteczną realizację ich misji i zadań. Dodatkowo rozwój współpracy między organami będzie w przyszłości skutkował stworzenia zintegrowanych i złożonych usług.

Platforma pomaga w osiągnięciu znacznej oszczędności środków finansowych (np. przez zmniejszenie kosztów związanych z bieżącym funkcjonowaniem firmy lub kosztów udostępniania zasobów informacyjnych).²⁰ Odejście od tradycyjnych form kontaktów na płaszczyźnie obywatel – instytucja publiczna i zastąpienie ich platformą elektroniczną skutkuje oszczędnością czasu oraz zwiększeniem produktywności (czas który zostałby poświęcony na wizyty w kolejnych urzędach może być przeznaczony np. na rozwój własnej działalności gospodarczej).

Popularyzowanie ePUAP a co za tym idzie upowszechnianie korzystania z platformy kanałów pomaga w zwiększeniu automatyzacji świadczenia usług

¹⁷<http://www.bialystok.uw.gov.pl/NR/rdonlyres/B813FAC3-EC5C-474A-A297-FAF89DA349A4/0/ePUAPwspolpracainstytucjipublicznych.pdf> z dnia 10 kwietnia 2011 r.

¹⁸ Jest to zapewnione na mocy art. 32 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r., Nr 101, poz. 926, z późn. zm.).

¹⁹http://epuap.gov.pl/wps/portal!/ut/p/c1/04_SB8K8xLLM9MSSzPy8xBz9CP0os3gTcy8fU09LYwP_YHNHA08jE2N3C38TIwMjE6B8pFm8m7NHULC3u6GBhaOTq4FnsFGwS7Chs4G7sRkB3eEg-3CrCDaHyOMzHyRvgAM4Guj7eeTnpuoX5EYYZAakKwIAgxTVng!!/dl2/d1/L2dJQSEvUUt3QS9ZQnB3LzZfRkNIUINLRzEwOEFcRTBJUzJTRFMxQzA4ODA!/ z dnia 10 kwietnia 2011 r.

²⁰ T. Filipowicz, Usługi administracji samorządowej ..., s. 6.

publicznych, co w dalszej perspektywie przyczynia się do zwiększenia efektywności gospodarowania czasem pracy (zarówno usługodawców jak i usługobiorców).

Dostępność platformy przez całą dobę siedem dni w tygodniu niezależnie od np. świąt lub pory dnia przyczynia się do wzrostu elastyczności usługi zarówno pod względem czasu jak i miejsca (obywatele mogą załatwiać większość spraw urzędowych w dogodnym dla siebie czasie i miejscu np. w domu lub biurze). Niezwykle istotna jest również przejrzystość, łatwość dostępu do usług i niezbędnych wzorów dokumentów oraz zapewnienie bezpieczeństwa danych zamieszczanych na platformie. Bardzo użyteczną z perspektywy społeczeństwa funkcją ePUAP jest wstępna weryfikacja przesyłanych przez podmioty dokumentów. Umożliwia to wyłapanie błędów i zmniejszenie ilości pomyłek w udostępnianych na platformie danych.²¹

4. WNIOSKI

Obecnie coraz wyraźniejszym kryterium rozwoju kraju staje się stopień informatyzacji społeczeństw i życia publicznego. E - administracja przestaje być jedynie ciekawą formą realizacji zadań publicznych a staje się koniecznością. ePUAP czyli Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej stanowi próbę zwiększenia dostępności usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną. Dalszy rozwój platformy wymaga systematycznego zwiększenia liczby instytucji nim objętym i rozbudowy katalogu dostępnych usług. Skuteczna wymiana danych wymusza rozbudowę i rozwój odpowiedniej infrastruktury technologicznej. Koniecznością staje się też zwielokrotnienie dotychczasowej stopy absorpcji elektronicznych kanałów dostępu do usług oferowanych w ramach ePUAP. Tylko ciągła aktualizacja

i unowocześnianie oprogramowania platformy zapewni wypełnianie przez nią zadań do jakich została powołana.

Literature:

- M. Luterek, Wrota Polski -wrota do urzędu?, Przegląd Biblioteczny 2005 nr 2.
- I. Wróbel, Pojęcie usługi społeczeństwa informacyjnego w prawie wspólnotowym, e-biuletyn 4/2007.

²¹http://www.epuap.mswia.gov.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=50&Itemid=43, z dnia 10 kwietnia 2011 r.

- T. Filipowicz, Usługi administracji samorządowej dla obywateli przez Internet w kontekście nowelizacji ustawy o informatyzacji, Kodeksu postępowania administracyjnego, oraz ustawy o podpisie elektronicznym – demokracja na poziomie lokalnym, www.witrynawiejska.org.pl/images/23647_uslugi_administracji_samorzdowej.pdf.
- A. Monarcha – Matlak Aleksandra, Obowiązki administracji w komunikacji elektronicznej, Oficyna 2008.
- C. Martysz, G. Szpor, K. Wojsyk, Ustawa o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne. Komentarz, ABC, 2007.

Contact – email

karolina.zapolska@gmail.com

kasia-kardasz@wp.pl